

kunne svare Staten og Communen Sit, og dog leve selvstændigt og godt med deres Lidet. Har Staten mange saadanne Familier, saa er den sikker mod enhver Dmvaltning, mod ethvert Dyrer, mod enhver Misfornøielse; thi Enhver finder sig lykkelig i sit Huus og Hjem, han voxer i Fædrelandsfjærlighed, han voxer i Kjærlighed til sin Blet, han voxer i Kjærlighed til den Commune og den Stat, han lever i, fordi han der har sit gode Udkomme, og yder gjerne hvad han skal til det Offentliges Bedste. Det er Statsøkonomien, det er det rette politiske Hensyn, det er at gjøre et Folk tilfreds med sit Land, saaledes, at det har et hjært Hjem der, som det ikke vil forlade og som det vil gjøre alt muligt for at forsvare; thi der er ingen Undertrykkelse, den Ene er mindre formuende og den Anden er mere formuende, den Ene trænger til den Anden, den, der har en større Bedrift, trænger til Arbejde af den, der har den mindre; denne kan gaae hen og tage denne Fortjeneste, derpaa kan han gaae hjem og passe sit Gjet og er uafhængig. — Saaledes have i mange af vore Bønderbyer fra Slutningen af forrige Aarhundrede, da den største Selveiendom udbredtes, Gaardene forplantet sig, uden Sammenlægning, Husene ligesaa, der er kommet flere og flere Parceller, Folkemængden er taget til, Velstanden er voret baade i Gaardene og Husene, og Udelsesbidraget til Staten er derved blevet større og bedre; men, som sagt, i de sidste 20 Aar er denne Herlighed for endeel spoleret. Der er saa af de gamle Selveierbyer, hvor der ikke er sammenlagt 2 à 3 Gaarde eller somme Steder 4 à 5 til een, altsaa er der kun blevet Plads til een Familie, hvor flere før levede lykkeligt, og derved er opstaaet Leiehuusmand, som ere afhængige af dem under haardere Vilkaar end under de egentlige Herregaarde. Det er dette System, vi hylde ved at vedtage nærværende Lovforslag, det er det, som det nærværende Lovforslag gaaer ud paa. Foreløbigt skal jeg ikke tale Mere for at vække Thingets Opmærksomhed for Sagens Bigtighed; thi havde ingen Lovgivning til Indskrænkning for Sammenlægning været fornøden, vilde ingen Herregaarde i gamle Dage været opstaaede; dersom ingen Lovgivning des-

augaaende nu havde været fornøden, vilde heller ikke disse nye Sammenlægninger i den nyere Tid have opstaaet og endnu daglig opstaae; altsaa er den Forudsætning, hvorfra Udvalget er gaaet ud, og med hvilken Indenrigsministeren er i Samklang, aldeles falst; thi den er bygget paa, at Selveiergodset kan besytte sig selv mod Sammenlægning. Første ingen Sammenlægning, uden at en tilbørlig Udstykning fandt Sted, men nu er Forholdet forrykket og forrykkes daglig ved Pengenes Overmagt. En Mand kan give Mere for en Gaard, naar han kan lægge den til sin egen som Nabogaard, end en Anden kan give; thi han kan drive den tilligemed sin egen Gaard med en halv Gang mindre Besætning; der er flere Omstændigheder, som gjøre, at han kan indkjøbe over de Andre, naar han er af den Veffaffenhed, at han forstaaer at drive en saadan Gaard. En Bønde kan langt bedre drive sammenlagte Gaarde end de saakaldte Folk udenfor Bøndestanden; thi hans Ækonomi er en ganske anden; hvor de Andre maae bruge 1 Rbd. til deres Bedrift, kan han komme ud af det med 1 Mk.; hvor han i sit hele Liv kun bruger 4 β , der bruge de Andre 4 Mk. Forholdet er altid saaledes; Bøndens Ækonomi og hans Sparformelighed gjøre, at han overalt kommer ud af det med Lidt, gjøre, at han kan give høiere Kjøbesum, svare Mere, opdrage en Familie og endda yde forholdsvis Mere til Staten og Communen end de større Gaardeiere og Godsbesiddere. Han producerer ogsaa Mere til Salg; man paaftaaer vel, at hans Production ikke er saa god; men det vil ikke vare længe, før hans Production bliver ligesaa god, om ikke bedre; thi Bønderne i en heel By behøve kun at holde sig en fælles Meierfke og en Sveitser, som de bringe deres Mælk til, for at kunne f. Ex. udbringe af Ost- og Smørproductionen det Samme som paa Herregaardene. Har altsaa Selveiergaardene hverken i gamle Dage eller i Nutid kunnet besytte sig selv mod en Overvægt til at sammenlægge dem, mod Aristokratiets Dykomst, som har været trykken de for saa mange Familier, da vilde de heller ikke i Fremtiden kunne gjøre dette; thi de større Jordbrugere kunne altid tilveiebringe Pengelaan til Indkjøb, og ville kunne faae Gaarde